

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru
s pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravnistvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice hštv. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopis se ne vrača,
neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Štev. 21.

V Mariboru, dne 22. maja 1902.

Tečaj XXXVI.

Kmetsko propadanje.

Kmetskim gospodarskim razmeram se še vedno med našimi politikami posvečuje premalo pozornosti. Za to pa je dolžnost lista, kateri zastopa koristi kmetskega stanu, da večkrat kaže javnosti žalostno stanje kmeta ter zahteva zanj pomoči. Saj je dandanes že tako, da dobi isti pomoč, ki največ kriči, ne pa tisti, ki je najbolj potreben. Kmetski stan se je dosedaj vse premalo oglašal, za to so se tudi merodajni činitelji ozirali nanj le malokedaj.

Zadolženje kmetskega posestva se od leta do leta strahovito množi. Leta 1890 je bilo že na kmetskih domovih 2.791.400.000 goldinarjev, ne kron, dolga. V desetih letih se je ta svota podvojila in zrastle na 4500 milijonov goldinarjev. Za to svoto se je moralo plačevati obresti 225 milijonov gl. vsako leto. Seveda se te obresti zraven davkov in drugih plačil mnogokje niso mogle plačevati, in za to so prišla zaporedoma kmetska posestva na dražbo. Izračunilo se je, da v Avstriji pride vsako uro na dan po jedno kmetsko posestvo na boben. Leta 1898 se je prodalo 7563 posestev. Vcenjena so bila na 55 milijonov kron, skupilo se je za nje le 44 milijonov kron. Od prisiljeno prodanih posestev jih pride na Štajersko 397, Kranjsko 325, Koroško 75. Med vsakimi 10.000 posestniki se je torej prodalo na Kranjskem (25) petindvajseterim, na Koroškem 11,6, na Štajerskem 8,8. Ali ni to žalosten dokaz, kako naglo, kako silovito propada kmetski stan.

Kmetski ljudje morajo prodajati svoja posestva ali pa se jim prodajajo, in potem

gredo v mesta v bolnišnice in fabrike, s srcem na celo človeško družbo v svojem srcu. Ali je potemtakem čudo, da je ljudstvo dandanes nezadovoljno in da se nagiba k uporabi? Pomagajmo trpinom!

Mariborski okrajni zastop.

Mariborska okolica, dne 19. maja.

Mariborski okrajni zastop je v rokah naših narodnih nasprotnikov. Čeravno je zastop za okraj in ne za mesto, vendar imajo v njem meščani veliko večino. Dne 15. maja je imel okrajni zastop zopet sejo, v kateri se je poročalo o delovanju zastopovem v preteklem letu.

Dohodkov je imel zastop 120.357 K 85 h, izdatkov pa 106.718 K 33 h. Da so dohodki večji kakor izdatki, se razlaga pred vsem iz tega, ker so davkoplačevalci morali plačevati 8% okrajnih doklad in 4% okrajnošolskih doklad. Zraven se je dobil okrajni zastop za različne potrebe od dežele 8376 K 86 h podpore, od države pa 1309 K 74 h.

Izdatki znašajo veliko svoto 106.718 K 33 h. Poglejmo si samo nekatere točke računa, kako se je denar uporabil. Potovalni stroški so znašali v preteklem letu 464 K 91 h. Kdo je potoval, kam in zakaj se je potovalo, tega iz javnih poročil ne izvemo. Mariborski (meščanski?) kmetijski podružnici se je za napravo trtnice darovalo 400 K. Nemškemu šulferajnu se je darovalo 200 K. To je drznost, da se s kmetskim slovenskim denarjem podpirajo taka društva, ki delajo med narodi le sovraštvo in nemir!

Splošno začudenje in nezadovoljnost pa je zaviadala ne samo pri Slovencih v okolici, ampak tudi pri nemškutarjih, ko se je izvedelo, kako se je volilo v okrajni šolski svet, kjer so bila izpraznjena tri mesta Pistorjevo, Britovo in Prodnikovo. Okrajni zastop je poslal na ta mesta šentilskega Fišrederja, hočkega krčmarja Pfeiferja in nemškega advokata dr. Ernesta Mravлага. Že to je vsakemu neljubo, da to važno mesto zasede nemški advokat, a še bolj osupnilo je vse, da so izmed nemških advokatov izbrali ravno dr. Mravлага. Ta mož še ni pol leta v Mariboru, nima za okraj mariborski niti pičice zasluga in so mu šolske razmere v našem okraju tako znane kakor prebivalcem na Martu!

Mi kmetje ne moremo biti zadovoljni z ravnanjem našega okrajnega zastopa in ker so nas «pravični in miroljubni» Nemci in nemškutarji ob volitvah potisnili v stran, za to tem potom izrekamo okrajnemu zastopu svoje nezaupanje!

Državni zbor.

Dunaj, 21. maja 1902.

Razprava o železniškem ministrstvu.

Izmed Slovencev je govoril o železniških zadevah poslanec Pogačnik. Grajal je državno železnisko ravnateljstvo v Beljaku, katero tako malo skrbi za potrebščine na državni železnici med Ljubljano in Trbižem, ko ima vlada vendar svoje najboljše dohodke ravno od te železniške proge. Očital je dalje imenovanemu ravnateljstvu, da uganja nemško

Listek.

Zvest do smrti.

Resnična dogodba.

Bilo je pred kakimi petintridesetimi leti. V mali ruski vasi Oratov v bližini Kijeva se je odpravljaj katoliški duhovnik Kobilovic pozno zvečer z vso naglico od doma. Ogrnil je plašč visoko čez rame, odvihal do ušes ovratnik in potisnil pokrivalo globoko na oči, da se mu ni skoro prav nič videlo v obraz.

«Ali greste na sprehod?» je vprašala stara postrežnica, «in tako pozno! Kam pa vendar, da bom vedela povedati, če bo kdo vprašal.»

«Jaz pridem kmalu nazaj», je odgovoril še zelo mlad duhovnik precej vznemirjeno in razburjeno, «in ni treba nikomur vedeti, da sem sploh kam šel.»

S temi besedami je odprl vežna vrata. «Gospod, vaše puške še vedno nisem našla, odkar je izginila s prejšnjega prostora, to sem vam hotela že prej povedati», je dejala stara postrežnica v skrbeh.

«Ah, kaj če puška, se bo že kje našla», je dejal mladi duhovnik in izginil v temo.

Postrežnica je zaprla vežna vrata, potem pa odšla drsajočih korakov skozi kuhinjo

v majhno stransko sobico, kjer je na postelji ležala stara ženica, mati duhovnikova. «Tako mi je tesno pri srcu», pravi takoj, «danes se bo gotovo kaj posebnega prigodilo.»

«Gotovo je zopet kaka oseba obolela sredi ruskih razkolnikov in sin ji je šel tajno delit poslednjo tolažbo», pravi mati. «Saj veš, kako preganjajo ruski uradniki nas katoličane; ko boš gotova s svojim delom, pridi sem-kaj, da zmolovi skupaj rožni venec za mojega sina.»

Mladi župnik je korakal med tem proti gozdu. Tam ga je čakal skrit voz, na katerem se je vsedel. V bližini večje vasi se je voz ustavil, župnik je izstopil in se podal proti veliki hiši. Tu se je vršil ganljiv prizor. V razsvetljeni, toda skrbno zaprti in zagrnjeni sobi se je vršil krst novorojenčka. Oče in sorodniki so klečali v polkrogu in pobožno molili. Ko je mladi duhovnik podelil zakrament sv. krsta, je izvršil še vpeljevanje pri materi, potem pa se je zopet odpravljaj domov.

«Tisočkratna zahvala, častiti gospod», je dejal oče, očividno ruski višji uradnik, «vi ste nam storili veliko uslugo.»

«Samo, če nas ne bo kdo izdal!» je dejal duhovnik.

«To se ne more zgoditi. Moj Ivan je molčeč in noč je temna. Vas pa prosim,

častiti gospod, da me ne izdate. Veste pač, da izgubim takoj službo in kruh, kakor hitro bi izvedela vlada, da sem katolik, vrhutega pa bi bil še občutno kaznovan. Prosim vas, molčite in mislite na mojih šest otrok!»

Duhovnik pa je dejal: «Niti treba ni, da vam to še posebno obljubljam, saj se že tako razume samo po sebi. Da bodete pa brez skrbi, zato vam zastavljam svojo duhovsko besedo.»

Četrť ure pozneje je zopet drdral voziček tja v temno noč. Duhovniku je postajalo čudno pri srcu. Vedno ga je nekaj priganjalo in opominjalo k molitvi. Prav razločno mu je ukazovala notranjščina: «Moli, da boš premagal!» Pred očmi mu je vstajala Kristusova podoba pod težo križa omagujoča, ki mu je klicala: «Ako hočeš postati moj učenec, se moraš zatajevati do zadnjega, celega se moraš zatajevati do zadnjega, celega se moraš žrtvovati zame, zato pa te bom obilo nagradil!»

In tesneje je stisnil mladi duhovnik jagode rožnega venca in ustnice so se mu gibale. Ob robu gozda so se sani zopet ustavile. Duhovnik je izstopil in se podal po ovinku do svojega stanovanja.

Tu pa mu je prišla naproti njegova stara strežnica vsa objokana in prestrašena: «O,

narodno politiko na veliko kvar Slovincem. Predložil je resolucijo: »Vlada se pozivlje, naj prej ko more predloži postavni načrt, da se proga Velenje-Celje zveže z železnično progo Ljubljana-Kamnik in dalje s postajo Kranj na progi Ljubljana-Trbiž.«

Poslanec Žičkar je vložil sledeča dva predloga:

Dvojezični napisi.

»Južna železnica ima na vseh svojih postajah na Spodnjem Štajerskem le nemške napise ter se imena postaj kličejo le v nemškem jeziku. Isto je na postajah lokalnih železnic Celje-Velenje in Poljčane-Konjice. To prvič nasprotuje besedilu in smislu § 19. državnega tem. zakona, pa tudi jako žali slovensko prebivalstvo. Zato se c. kr. železniško ministrstvo kot najvišja nadzorstvena oblast pozivlja, naj potrebno ukrene, da bodo napisi na postajah v slovenskih in mešanih krajih tudi v jeziku dotičnega prebivalstva, da se imena postaj kličejo tudi v istem jeziku in da se nameščajo taki uradniki, ki morejo z ljudstvom ustno in pismeno obče-ovati v njegovem jeziku.«

Proga Celje-Kamnik.

»C. kr. železniško ministrstvo se pozivlje, da kot najvišja nadzorna oblastnja nad železnicami vpliva na to, da se boljša železnična zveza vpelja med Celjem in Ljubljano na eni strani in brežiškem okrajem na drugi strani.« V pojasnilo se pripomni, da kdor iz brežiškega okraja kaj opraviti ima v Ljubljani ali v Celju, mora žrtvovati dva dni. Zahteva se torej, da se vpeljujejo lokalni vlaki, ki imajo zvezo z onimi železničnimi vlaki iz Ljubljane in Celja, ki prihajajo zjutraj in zvečer na Zidani most. Mnogo poslancev je vložilo predloge, ki se tičejo novih železnic za kraje, kateri še nimajo železnične zveze.

Novi topovi.

Vojno ministrstvo je zahtevalo od obeh delegacij, naj se dovoli 38 milijonov kron, da se pripravijo novi topovi. Radi tega je socialno demokratični poslanec v posebnem nujnem predlogu najostreje napadal one poslance iz gospodske in poslanske zbornice, ki sedijo letos v delegaciji in bodo glasovali za te velike državne stroške. Odgovarjal mu je finančni minister Böhm-Bawerk: Naši topovi so nepopolni v primeri s kanoni drugih držav. Če pride vojska, je grozna nevarnost za cvet naše mladine, ki mora pod puško. Vlada ne more prevzeti odgovornosti, če se njej ne dovolijo stroški za topove po naj-novejših iznajdbah.

Poljedelsko ministrstvo.

Vendar enkrat je prišla na vrsto zadeva,

katera je za veliko večino slovenskega naroda največje važnosti, namreč razprava o poljedelskem ministrstvu.

Izmed slovenskih poslancev sta govorila do zdaj Robič in Žitnik. Prvi je omenjal žalostne razmere kmečkega prebivalstva, našteval razne želje gledé štajerskih slovenskih kmetov. Zahteval vspešno podporo našega vinarstva ter predlagal vstanovitev poljedelske sole. Na vrsto pride še pri poljedelstvu okoli 30 govornikov, med njimi vitez Berks.

Kako dolgo bo trajalo še zasedanje državnega zbora?

Na vrsto ima priti po razpravi o poljedelskem ministrstvu še pravosodno ministrstvo, kjer bota govorila Slovenca Vencajz in dr. Ploj, pa Hrvat dr. Ivčević. Če se do konca majnika srečno konča razprava o državnem proračunu za l. 1902, hoče vlada na vsaki način, da se obravnava še o vpeljavi novega davka na železnične vozne liste. Vlada hoče potem, če se njej dovoli ta davek, ki vtegne znašati na leto okoli 11 milijonov kron, odpraviti z novim letom mitnice, zboljšati plačo diurnistom in pokojnino uradnim vdovam in sirotam. A veliko vprašanje je, če se vladi posreči, dobiti večino za ta postavni načrt. Stranke, prijazne kmetijstvu, zahtevajo dalje, da se mora v tem zasedanju rešiti tudi postava, o kateri se posvetuje kmetijski odsek že več mesecev: o terminski žitni kupčiji. Mogoče, da traja zborovanje kje do 18. junija. Meseca julija se imajo sklicati deželni zbori.

Vsenemški poslanci med seboj!

Prusaški poslanci so si med seboj v laseh: Wolf na eni strani in njegovi pajdaši — na drugi strani Schönerer in njegovi tovarši. Schönererjancev je več. Če Wolf priredi shod, ga napadajo in psujejo Schönererjanci; če zboruje poslednji, jih pretepljejo Wolfovi zavezniki. Wolf je vložil tožbo pri sodnji v Lincu zoper Schönererjanskega poslanca dr. Schalka. Ta je sam zahteval od poslanske zbornice, naj ga izroči sodnji, da bo mogel javno povedati nekatere nesramne reči o Wolfu. To so najnovejši lutrovc v Avstriji, ki spodbijajo katoliškim duhovnikom nenravne reči, katere pa vganjajo sami ti odpadniki od katoliške cerkve. «Kikeriki», dunajski list z slikami, prinaša podobo: dr. Schalk jaše na Wolfovem vratu.

Politični ogled.

V Ljubljani je bil čez binško praznike shod slovenskih časnikařev. Govorilo se

je le o strokovnih rečeh, katere zanimajo bolj časnikařje pri velikih listih. Za nas najbolj zanimiva sta bila govora dr. Lampeta o gospodarskem vprašanju in govor državnega poslanca — Klofača. Dr. Lampe je po govoru dr. Preisovem o narodnem gospodarstvu rekel z ozirom na slovenske razmere, da imamo mi ljudstvo, katero stoji ob robu gospodarskega propada. Naša prva dolžnost je, da mi v tem ljudstvu, katerega posamezniki niso dovolj močni za ohranitev svojega obstanka, vzbudimo misel gospodarskega združevanja. Zadrúžna organizacija je edino sredstvo, s katero se dajo skromne sile posameznikov pomnožiti in utrditi. To je za obstoj slovanskih ljudstev najaktualnejše vprašanje. Organizacija po majhnih posojilnicah in gospodarskih društvih bodi naloga slovanskega časnikařstva. — Hudo je prijemal razumništvo slovanskega poslanec Klofač. Razumništvo se je brigalo dosedaj za slovanski jezik, ne pa za slovansko ljudstvo. Delavstvo, ki je revno kakor cerkvena miš, je šlo vsled tega k mednarodnim socialdemokratom. Vsa slovanska politika mora imeti svoj cilj. A brez delavstva ga nima. Slovansko razumništvo je preveč blazirano. Mi imamo mnogo ljudi, ki zelo ljubijo slovanski jezik, ki pa ne ljubijo slovanskega ljudstva. Mi moramo pa stati na stališču, da kar ni ljudsko, ni narodno. Zdej se to razumništvo jezi nad mednarodnostjo socialne demokracije! A zakaj je ta mednarodnost?

Zakon o kmečkih zadrugah. Uradna «Wiener Ztg.» je objavila potrjen načrt zakona o kmečkih zadrugah, kakor sta ga po daljšem razgovoru sklenili obe zbornici. Zakon je cesar potrdil že 27. aprila. Kakor znano, je ta zakon le okvirni zakon, čegar natančnejše določanje za posamezne dežele je prepuščeno dež. zborom. Dotične podrobne zakonske načrte za posamezne deželne zборе ima vlada že pripravljene in je toraj pričakovati, da se deželni zbori pečajo s tem važnim vprašanjem že v prihodnjem jesenskem zasedanju.

Volivna preosnova na Švedskem. Odsek državnega zbora Švedskega je izdelal načrt in poročilo za spremembo volivne postave ter določil naslednje načelne točke: Volivno pravico imej vsak moški, ki je dopolnil 25. leto, ki ima posestvo vredno vsaj 300 K ali druge nepremičnine v vrednosti 600 kron, ali v najemu kmetijo enake vrednosti, ali konečno letnega dohodka vsaj 500 kron. Poleg tega se zahteva, da morajo dotičniki vsaj dve leti prej plačevati davek in zadostiti vojaški dolžnosti. — Določba o plačevanju davka, čeravno se na Švedskem

gospod župnik, kako dolgo čakamo že na vas! Ekonomo Pietrova so našli ustreljenega —

«Mojega stričnika?» — je zavpil duhovnik ves prestrašen.

«Da, tega!» je potrdila služkinja, potem pa je po majhnem odmoru nadaljevala: «Da, umorili so ga. Vam so hoteli to sporočiti. Pomožni organist je bil tukaj gotovo dvajstokrat in tudi več drugih, jaz sem jim zatrjevala, da vas ni doma.»

«Ali je Pietrov še kaj živel, ko so ga našli?»

«Ne več», je odgovorila strežnica, «bil je že mrtev!»

«V božjem imenu! Pustite me sedaj samega!»

Po teh besedah se je podal župnik po stropnjicah v prvo nadstropje. Kmalu potem je odbila ura ena po polnoči in duhovnik je zaspal.

Ko pa se je župnik zopet vzbudil, — komaj je bila ena ura potekla, je zagledal tik svoje postelje ruskega policijskega uradnika in par oboroženih kozakov.

«Vi ste aretirani», je dejal prvi, «vstani!»

Ko so ga privedli do preiskovalnega sodnika, je izvedel ubogi župnik, da je zaprt, ker je obdolžen umora svojega sorodnika Pietrova. Puško risanico, župnikovo last, so

našli v zakristiji, cev je bila še črna od dima in tega ni mogel niti sam župnik tajiti.

«Kako je prišla puška v cerkev? — Kako iz vaše sobe? — Kdo jo je vzel? — Kdo jo je izstrelil?» — na vsa ta vprašanja ni znal duhovnik drugače odgovoriti, kakor «jaz ne vem.» To pa ni zadostovalo sodišču.

Nadalje pa so ga tudi vprašali, če ima sum na koga, da bi bil to izvršil.

Župnik pa je vprašal: «Kdo je zvrnil sum name, kdo je našel puško in kdo je naznanil da pojdite po puško v zakristijo?»

Ker ni dobil na to nič odgovora, je rekel: «Ker nočem nedolžnemu povzročati zadrege, bom torej zamolčal misel, ki se mi je vzbudila ravnokar in — kar bi bilo v resnici prestrašno!»

Preiskovalni sodnik se je dvignil in je vprašal z močnim in sigurnim glasom: «Gospod župnik, ali priznate sedaj, da ste umorili Pietrova?»

Tudi župnik se je dvignil mirno in dostojanstveno, pogledal uradnika odprto in jasno v oči ter dejal: «Bog vé, da tega jaz nisem izvršil, da sem popolnoma nedolžen.»

«Ali se pa niste sprli s Pietrovim?» — je vprašal nadalje uradnik.

«Jaz sem bil zoper to možitev in sem moji stričnici odgovarjal, češ, da bo nesrečna v zakonu, kar se je obistinilo.»

«Vi torej tajite, da bi bili Pietrova umorili?»

«Jaz ga nisem umoril!»

«Dobro, kje pa ste bili v onem času, ko se je izvršil umor?»

«Bil sem — bil — tega vam ne morem povedati!» — je dejal konečno.

«Ali ste bili doma?»

«Ne!»

«Ali hodite ob tem času ven?»

«Ne, — razven, kadar me kliče poklic.»

«Ali ste imeli kak tak opravke? Torej ne! Jaz vas vprašam še enkrat: kje ste bili ob času umora, gospod župnik? Ali mi morete s pričami dokazati svojo odsotnost? Ako morete to storiti potem ste oproščeni!»

Župnik pa je rekel: «Jaz sem navzlic temu nedolžen! Ako pa Bog dopusti, sem pripravljen tudi po nedolžnem trpeti.»

«Vi ste morilec!» — je dejal glasno uradnik, — «vi, in nihče drugi! — Odpeljite ga nazaj v ječo!»

Nekaj dni pozneje so se odprla nena-doma vrata ječe in vstopil je pomožni organist in državni učitelj onega kraja, kjer je služboval župnik. Duhovnik ga je začudeno pogledal.

Zakaj je prišel ravno ta človek k njemu. Višji ruski uradnik ga je prestavil v Oratov prav zato, da bi grenil župniku življenje, kar